

Dosarul nr. 3ra-444/22
2-16005333-01-3ra-18042022

Prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Central (jud. V. Hrapacov)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud.: Gr. Colev, A. Curdov, Ș. Starciuc)

DECIZIE

2 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Aliona Miron

examinând recursurile depuse de Consiliul municipal Comrat și Primăria mun. Comrat și de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiului teritorial Comrat al Cancelariei de Stat din Republica Moldova împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Răileanu Maxim, secretarului Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar, Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev, cu privire la anularea actelor administrative și cererea de chemare în judecată depusă de persoana terță Ana Tatar împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Răileanu Maxim, secretarului Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar, Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev, cu privire la anularea actelor administrative,

împotriva deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat, prin care au fost respinse apelul depus de Consiliul municipal Comrat, Primăria mun. Comrat și apelul depus de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco și a fost menținută hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central,

c o n s t a t ă:

La 14 decembrie 2016, Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat din Republica Moldova s-a adresat cu acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar prin care a solicitat anularea deciziilor Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr. 9/33 din 05 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco

M.P.” și anularea certificatului de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016, precum și autorizației de construire nr. 84 din 01 august 2016, emise pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

În motivarea acțiunii a indicat că, reieșind din activitatea funcțională, Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat conform art. 64, 67 al Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, examinând cererea Anei Tatar și Dmitri Tatar privind controlul de legalitate al actelor Consiliului municipal Comrat și a Primarului mun. Comrat, a constatat încălcarea legislației în vigoare, înaintând notificările nr.1304OT5-337 și nr.1304OT5-338 din 31 octombrie 2016. În termenele indicate de lege Oficiul nu a primit răspuns despre examinarea notificărilor, în legătură cu ce s-a adresat cu prezenta acțiune.

Referitor la neconformitățile depistate, a comunicat că prin decizia Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016, Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco i-a fost permisă proiectarea și reconstruirea magazinului din XXXXX pe terenul arendat. Ulterior, prin hotărârea nr. 9/33 din 05 iulie 2016 au fost introduse modificări în decizia nr. 6/48 din 29 aprilie 2016, conform cărora, pct. 1 din decizie v-a avea următorul conținut „a permite Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco proiectarea și reconstruirea magazinului din XXXXX, cu construirea subsolului, pe terenul deținut cu drept de proprietate, nr. cadastral XXXXX”.

Apreciază deciziile respective ca fiind ilicite, emise cu încălcarea competenței și respectiv urmează a fi anulate.

Făcând trimitere la prevederile art. 14 din Legea privind administrația publică locală și la Legea nr. 163 din 09 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție a rezumat că, întrucât aceasta este competența autorității executive, consiliul local nu este în drept să autorizeze construirea (reconstruirea). În afară de acestea, construirea se autorizează doar după primirea certificatului de urbanism.

Totodată, întru executarea deciziilor contestate Primăria mun. Comrat la 13 iunie 2016 a eliberat Parascoviei Gheorghieva și Mariei Pometco certificatul de urbanism nr. 72 pentru proiectarea reconstruirii magazinului cu construirea subsolului din XXXXX. La 01 august 2016, Primarul mun. Comrat a semnat autorizația de construire nr. 84.

Aceste acte administrative, de asemenea le apreciază ca fiind ilegale și urmează a fi anulate, or printre alte documente, în baza cărora se eliberează certificatul de urbanism, beneficiarul construcției prezintă acordul autentificat notarial al coproprietarilor de imobil/teren ale căror interese pot fi afectate nemijlocit în procesul executării lucrărilor de construcție și în perioada exploatarei obiectului construit (art. 3 alin. (1) lit. d) Legii). În lipsa documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului, emitentul este obligat să elaboreze, prin intermediul serviciilor sale abilitate, o schemă de amplasare a imobilului/terenului și a rețelelor edilitare, care trebuie avizată de către arhitectul-șef, organele supravegherii de stat.

A menționat că, din materialele obținute rezultă că certificatul de urbanism menționat a fost eliberat fără coordonarea instituțiilor vizate, precum și fără coordonarea cu INCP „Urbanproiect”. În afară de acestea, lipsește acordul autentificat notarial al coproprietarilor obiectului adiacent cu privire la ridicarea pereților unei

construcție capitale, în apropierea nemijlocită a clădirii lor, în urma cărui fapt le-au fost încălcate drepturile.

A opinat că, în prezența încălcărilor susmenționate, Primarul mun. Comrat nu a avut dreptul să semneze autorizația de construire nr. 84 din 01 august 2016.

A comunicat că, la 23 august 2016, după notificările depuse de Oficiul a fost doar sistată autorizația de construire nr. 84, însă nu a fost anulată ca fiind ilegală. Respectiv, construcția poate fi reîncepută în orice moment (f.d.13, vol. I).

La 13 februarie 2017, prin încheiere protocolară, în proces, în calitate de terțe persoane au fost atrase Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev și Vladimir Gheorghiev (f.d. 31, vol. I).

La 17 martie 2017, în calitate de copârâți au fost atrași arhitectul-șef mun. Comrat Răileanu Maxim și secretarul Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana (f.d.46verso, vol. I).

La 28 februarie 2019, instanța, prin încheiere protocolară, a admis succesiunea procesuală, prin înlocuirea în proces a defunctului Vladimir Gheorghiev cu succesorul Parascovia Gheorghiev (f.d. 120verso, vol.I)

La 09 iulie 2019, Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a depus acțiune suplimentară prin care a comunicat că șefului direcției Agenției de Supraveghere Tehnică Sud, prin scrisoarea nr. 63 din 14 noiembrie 2018, a confirmat faptul că de către Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev nu a fost reconstruit magazinul, ci a fost demolat vechiul magazin și a fost construit unul nou, cu încălcarea actelor de urbanism emise de Primăria mun. Comrat pentru reconstruire, iar prin scrisoarea Primarului mun. Comrat din 20 martie 2018, se confirmă faptul că construirea a fost realizată prin metoda de blocare.

Totodată a mai indicat că, la întocmirea și emiterea actelor litigioase, autoritățile administrației publice locale nu au ținut cont de prevederile SNiP 2.07.01-89 Planificarea urbană, planificarea și dezvoltarea localităților urbane și rurale și nu a respectat prevederile despre distanța minimă. Luând în considerație faptul că pereții ridicați ai magazinului pârâtelor au fost construiți fără ferestre, distanța minimă ar fi trebuit să fie de 4,8 m = (6 m - 20%). Nerespectarea cerințelor privind distanța minimă pentru obiectul în construcție este confirmată și prin prescripțiile nr. XXXXX din 25 august 2016 și nr. XXXXX din 07 septembrie 2019 semnate de șeful Inspecției de Stat în Construcții, deși în certificatul de urbanism pentru proiectare nr. 72 din 13 iunie 2016 în secțiunea a 4-a este indicat: „...Clădirile urmează a fi plasate la o distanță standard față de clădirile și drumurile învecinate, ținând cont de legislație, urmează a fi respectate toate standardele necesare, atât arhitectural-constructive, cât și urbanistice în proiectul pentru acest obiect”.

A invocat și încălcarea de către pârâte a măsurilor antiincendiare prin construirea prin metoda de blocare.

Fiind solicitate, la 08 mai 2019, de la Primăria mun. Comrat mai multe documente care au tangență cu cauza examinată, inclusiv raportul de expertiză tehnică, nu a primit răspuns satisfăcător, prin ce a concluzionat în mod repetat că Primăria mun. Comrat a eliberat în mod ilegal certificatul de urbanism pentru proiectare nr. 72 din 13.06.2016 și, prin urmare, autorizația de construire.

Reclamatul a accentuat că, la caz, nu a avut loc nici o reconstruire, dar s-a demolat vechiului obiect comercial, fiind turnată o nouă fundație, coloane și, astfel, a fost construit un nou magazin. Aceste afirmații sunt confirmate și prin Avizul de verificare din 20 iulie 2016. Prin acest act se confirmă că suprafața clădirii a fost schimbată, precum și elementele sale principale, pereții, fundația, coloanele etc., totul a fost refăcut. Respectiv conform prevederilor Legii 163/09.07.2010, investitorii urmau să obțină autorizație de desființare.

La 01 octombrie 2020, persoana terță Ana Tatar s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Răileanu Maxim, secretarului Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar, Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev, prin care a solicitat anularea deciziilor Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr. 9/33 din 05 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și anularea certificatului de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016, precum și autorizației de construire nr. 84 din 01 august 2016, emise pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

În motivarea acțiunii, Ana Tatar a repus în discuție argumentele invocate de către Oficiu în acțiunea principală, indicând că deciziile Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr. 9/33 din 05 iulie 2016 și certificatul de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016, precum și autorizația de construire nr. 84 din 01 august 2016 sunt ilegale, emise cu încălcarea competenței și urmează a fi anulate (f.d. 114/1-114/2, vol. I).

Prin încheierea protocolară din 04 mai 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, a fost primită acțiunea depusă de Ana Tatar pentru a fi examinată cu acțiunea de bază depusă de Oficiul teritorial Comrat.

Prin hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, acțiunile au fost admise parțial, fiind anulate deciziile Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr. 9/33 din 05 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” ca fiind ilegale pe fond, fiind emise cu încălcarea legii și cu încălcarea competenței, și autorizația de construire nr. 84 din 01 august 2016, emisă pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

Au fost respinse acțiunile în partea solicitării de anulare a certificatului de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016, emis pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

S-a dispus încasarea de la Consiliul municipal Comrat și Primarul mun. Comrat în beneficiul Anei Tatar prin intermediul bugetului local al municipiului Comrat UTA Găgăuzia 3000 lei în calitate de compensație pentru cheltuielile de judecată, suportate în legătură cu achitarea asistenței juridice acordate.

La 21 mai 2021, avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco a depus apel, nemotivat, iar la 27 septembrie 2021, în termenul prevăzut de art. 232, alin. (2) din Codul administrativ, a prezentat motivarea apelului.

La 15 iunie 2021, Consiliul municipal Comrat și Primarul mun. Comrat au depus apel nemotivat (f.d. 150, vol. I), iar la 21 octombrie 2021, în termenul prevăzut de art. 232, alin. (2) din Codul administrativ, au prezentat motivarea apelului, prin care au solicitat casarea parțială a hotărârii din 19 mai 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunilor.

Prin decizia din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat, au fost respinse apelurile depuse de Consiliul municipal Comrat, Primăria mun. Comrat și de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco și a fost menținută hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central.

La 15 martie 2022, Consiliul municipal Comrat, Primăria mun. Comrat a depus recurs nemotivat, iar la 14 aprilie 2022 au prezentat motivarea recursului.

În motivarea recursului, au reiterat argumentele de fapt și de drept expuse la examinarea cauzei în instanța de fond și apel.

Recurenții au indicat că la examinarea cererii de apel depuse de Consiliul municipal Comrat și Primarul mun. Comrat împotriva hotărârii din 19 mai 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, Curtea de apel Comrat a încălcat normele de drept material, ce creează temeii pentru casarea deciziei, în legătura cu faptul că nu a fost aplicată legea care urma a fi aplicată.

Au explicat că, art. 14 alin.(2) lit. f) din Legea privind administrația publică locală, prevede competența consiliilor locale de a decide asupra lucrărilor de proiectare, construcție, întreținere și modernizare a drumurilor, podurilor, fondului locativ în condițiile Legii cu privire la locuințe, precum și a întregii infrastructuri economice, sociale, medicale și de agrement de interes local, iar Colegiul Curții de Apel Comrat, în decizia sa a ignorat această normă de drept, indicând că prin deciziile consiliilor locale în principiu nu poate fi admisă persoanelor fizice și juridice efectuarea a unei astfel de activități ca proiectarea și construcția oricăror construcții private.

Instanța de judecată era obligată să motiveze de ce nu a aplicat prevederile date, la examinarea cauzei.

Deducerile incorecte ale instanței de apel au dus la concluzii eronate și la soluționare greșită a cererii de apel depuse de Consiliul municipal Comrat și Primarul mun. Comrat.

Recurenții invocă și faptul că instanțele au depășit obiectul acțiunii în concluziile expuse, or, se solicită în acțiune recunoașterea ca ilegală și anularea autorizației de construire nr. 84 din 01 august 2016, eliberată de Primarul mun.Comrat pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco, pentru reconstrucția magazinului în XXXXX, respectiv, instanțele de judecată erau obligate să verifice legalitatea eliberării documentului dat anume la 01 august 2016, ceea ce înseamnă suprapunerea prevederilor art. 12, 13 din Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, în vigoare la situația de 01 august 2016, cu conținutul autorizație. Ce s-a stabilit mai târziu, nu este obiectul pretențiilor adresate Primarului mun. Comrat și documentului eliberat. Neconcordanța de fapt dintre lucrările efectuate cu proiectul poate fi obiectul unui alt litigiu și Primarul mun.Comrat pentru aceasta poartă răspundere.

La 05 aprilie 2022, avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco a depus recurs motivat.

În motivarea recursului, au reiterat argumentele de fapt și de drept expuse la examinarea cauzei în instanța de fond și apel.

Astfel, a specificat că argumentele Curții de apel cu privire la admisibilitatea și temeinicia acțiunii depuse de persoana terță Ana Tatar sunt vădit neîntemeiate, contrare cerințelor legislației și nu corespund circumstanțelor de fapt ale cauzei, or acțiunea acesteia a fost depusă la data 01.10.2020, actele administrative adoptate datează cu perioada anului 2016. Despre adoptarea tuturor actelor administrative contestate persoana terță a cunoscut cel puțin la data 18.10.2016, ceea ce se confirmă prin petiția depusă Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat. Mai mult ca atât, Ana Tatar este participanta la procesul în cauză din data depunerii acțiunii în instanța de judecată - 14.12.2016.

Contrar acestor circumstanțe, Ana Tatar nu a întreprins măsuri de contestare a actelor contestate prin depunerea unor cereri prealabile, iar acțiunea în cauză a fost depusă cu depășirea termenului de prescripție. Astfel, cererea de chemare în judecată depusă de Ana Tatar urmează a fi recunoscută inadmisibilă.

Totodată, consideră acțiunea de contencios administrativ inadmisibilă și din considerentul că Ana Tatar nu poate pretinde că prin activitatea administrativă este încălcat dreptul său în sensul art. 17 din Codul administrativ. Terța persoană nu a motivat în ce constă încălcarea drepturilor ei și intereselor legitime în urma adoptării actelor administrative contestate.

Argumentul precum că construcția se realizează prin blocarea obiectului imobil care aparține ei și cu încălcarea unui șir de acte normative, îl apreciază ca vădit neîntemeiat și neveridic, or lucrările pentru reconstrucția magazinului situat în XXXXX au fost efectuate exclusiv pe terenul Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco și nu au atins careva interese ale Anei Tatar, ca proprietar al terenului adiacent. Clădirea reconstruită este situată în același loc ca și anterior, în limita parametrilor și amplasării clădirii care a existat înainte de reconstrucție.

Despre lipsa încălcărilor legislației de urbanism atestă și faptul că după finalizarea lucrărilor de construcție, obiectul a fost transmis în exploatarea și înregistrat în Registrul bunurilor imobile.

Recurentele nu sunt de acord nici cu argumentul Curții de apel cu privire la ilegalitatea autorizației de construire nr. 84 din 01 august 2016.

Poziția o explică prin faptul că potrivit art.2 al Legii privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, autorizație de construire este un act, eliberat de către emitent, prin care se autorizează executarea lucrărilor de construcție în temeiul și cu respectarea certificatului de urbanism pentru proiectare și a documentației de proiect elaborate și verificate, iar prin *lucrări de construcție se are în vedere* ansamblu de operații efectuate cu ajutorul mecanismelor, mașinilor, precum și manopera, în vederea realizării, reconstruirii, restaurării sau consolidării unei construcții. Astfel, autorizația de construire a fost eliberată strict în conformitate cu lege și este legală.

Instanțele de judecată, apreciind situația, critică și aduc argumente nu despre legalitatea eliberării autorizației de construcție, ci despre modul în care s-a desfășurat

executarea acestei autorizații în timpul procesului de construcție, adică modul în care s-au desfășurat lucrările de construcție. Totodată, procesul lucrărilor de construcție nu este obiectul cererilor examinate, ci este domeniul de control și supraveghere de către organele de stat specializate.

În acest sens, a comunicat că, obiecțiile privind legalitatea efectuării lucrărilor de construcție a făcut deja obiectul a unui proces judiciar în cadrul unei cauze contravenționale, în urma căruia procesele-verbale întocmite în privința lui titularul construcției au fost recunoscute ilegale.

Aprecierile instanței de apel date documentației de proiect le consideră ilegale, întrucât până la moment lipsesc careva acte și decizii care să ateste incorectitudinea, nevalabilitatea sau inexactitate proiectului de reconstrucție. Mai mult ca atât, aceste aprecieri depășesc limita obiectului supus judecării, întrucât pretenții de ilegalitate a documentației de proiectare în baza căreia a fost eliberată autorizația de construcție nr. 84 din 08.01.2016, nu a invocat nimeni.

A mai specificat că actul de recepție a lucrărilor de construcție finalizate nr. 1 din 19.04.2019 este valabil și nu este contestat de nimeni.

Au solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat și hotărârii din 19 mai 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central și emiterea unei noi hotărâri prin care cererile de chemare în judecată să fie recunoscute inadmisibile sau respinse ca neîntemeiate.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Comrat a pronunțat decizia contestată la 01 martie 2022, în ședință publică.

Dispozitivul deciziei a fost recepționat de Consiliul municipal Comrat și Primăria mun. Comrat, la 04 martie 2022, iar de către avocatul Nicolai Jecov la 03 martie 2022 (f.d. 124-126, vol. II).

La 15 martie 2022, Consiliul municipal Comrat și Primăria mun. Comrat au depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat (f.d. 166, vol. II).

Decizia motivată din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat a fost recepționată de recurenți Consiliul municipal Comrat și Primăria mun. Comrat și avocatul Nicolai Jecov la 17 martie 2022 (f.d.156,159,160, vol. II).

Ulterior, la 14 aprilie 2022, Consiliul municipal Comrat și Primăria mun. Comrat au prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat (f.d. 176-177, vol. II).

În condițiile enunțate, recursul a fost depus în termenul legal prevăzut la art.245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ.

La 05 aprilie 2022, recurs motivat a depus avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

Se reține că potrivit pct. 5 din Dispoziția nr. 5 din 2 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prin derogare de la Capitolul VI al Legii Nr. 212 din 24-06-2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, pe perioada stării de urgență s-au stabilit următoarele măsuri specifice în domeniul justiției: 5.2 Acțiunile în contenciosul administrativ, 5.2.2 Termenele de exercitare a căilor de atac în procedurile de contencios administrativ care se suspendă de drept, aflate în curs la data intrării în vigoare a prezentei dispoziții, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență. În cauzele care se suspendă de drept, în care au fost exercitate căi de atac până la data emiterii prezentei dispoziții, dosarele se înaintează instanței competente după încetarea stării de urgență.

Prin dispoziția nr. 13 din 31 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, au fost excluse măsurile specifice în domeniul justiției și s-a abrogat punctul 5 din Dispoziția nr. 5 din 02.03.2022, cu modificările ulterioare, a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, începând cu data de 04.04.2022.

Iar potrivit pct. 2.1 al Dispoziției nominalizate, termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele civile, penale și de contencios administrativ care au fost întrerupte potrivit prevederilor punctului 5 din Dispoziția nr. 5 din 2 martie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, se substituie cu termene noi, de aceeași durată, care încep a curge de la data prevăzută la pct. 2.

Astfel, termenul de depunere a recursului nemotivat urma să curgă din 04 martie 2022, ziua imediat următoare datei recepționării dispozitivului deciziei contestate și urma să expire la 02 aprilie 2022, iar pentru depunerea recursului motivat, termenul a început a curge din 18 martie 2022, ziua imediat următoare recepționării deciziei motivate, și urma să expire la 16 aprilie 2022, care fiind zi de sâmbătă se transferă pentru data de 18 aprilie 2022 (luni).

Instanța de recurs relevă că termenul de exercitare a căilor de atac a fost întrerupt în perioada 02 martie 2022 – 03 aprilie 2022.

Având în vedere circumstanțele sus-menționate, ultima zi de depunere a recursului pentru recurent a fost data de 03 mai 2022, ținând cont atât de data notificării dispozitivului deciziei motivate a instanței de apel, cât și perioada de întrerupere a termenelor de contestare.

În condițiile enunțate, recursul a fost depus în termenul legal prevăzut la art.245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ.

La 18 aprilie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului și terțelor persoane copia recursului depus de Consiliul municipiului Comrat, Primăria municipiului Comrat și recursul depus de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referințelor.

La 30 mai 2022, Ana Tatar a depus referință prin care a solicitat respingerea sau declararea cererilor de recurs ca inadmisibile.

Prin încheierea din 26 octombrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de Consiliul municipal Comrat, Primăria mun. Comrat și recursul depus de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco împotriva deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat, au fost numite pentru examinare în complet din cinci judecători.

În conformitate cu art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticile recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Verificând argumentele invocate în recursuri, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie de casare integrală a deciziei instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

În conformitate cu prevederile art. 194 alin. (2) coroborat cu prevederile art.21 și art. 36 Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În corespundere cu art. 21 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Potrivit art. 22 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu.

Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

La fel, aplicabile sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborate cu art. 231 alin. (2) Cod administrativ, conform cărora pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

În sensul art. 219 alin.(1) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind

legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Prin prisma alin. (2) și (3) al aceluiași articol, instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

După cum denotă actele cauzei, Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat din Republica Moldova înaintând acțiunea în contencios administrativ împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Răileanu Maxim și secretarului Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, persoane terțe, Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev și Vladimir Gheorghiev, a solicitat anularea deciziilor Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr.9/33 din 5 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și anularea certificatului de urbanism nr.72 din 13 iunie 2016, precum și autorizației de construire nr.84 din 01 august 2016, emise pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

Este cert și faptul că la data de 01 octombrie 2020, Ana Tatar a depus în instanța de judecată acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Maxim Răileanu, secretarului Consiliului municipal Comrat Ana Sirencu, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar, Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev, prin care a solicitat anularea deciziilor Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr. 9/33 din 05 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și anularea certificatului de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016, precum și autorizației de construire nr. 84 din 01 august 2016, emise pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

Prin încheierea protocolară din 04 mai 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, a fost primită acțiunea depusă de Ana Tatar pentru a fi examinată cu acțiunea de bază depusă de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis parțial acțiunile depuse de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat din Republica Moldova împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Răileanu Maxim, secretarului Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar, Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev cu privire la anularea actelor administrative și de Ana Tatar împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Răileanu Maxim, secretarului Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar, Maria Pometco, Parascovia Gheorghiev cu privire la anularea actelor administrative. A anulat deciziile Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și

nr. 9/33 din 05 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” ca fiind ilegale pe fond, fiind emise cu încălcarea legii și cu încălcarea competenței, și autorizația de construire nr. 84 din 01 august 2016, emisă pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco. A respins acțiunile în partea solicitării de anulare a certificatului de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016, emis pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco. A încasat de la Consiliul municipal Comrat și Primarul mun. Comrat în beneficiul Anei Tatar prin intermediul bugetului local al municipiului Comrat UTA Găgăuzia 3000 lei în calitate de compensație pentru cheltuielile de judecată, suportate în legătură cu achitarea asistenței juridice acordate.

Judecând apelurile depuse de Consiliul municipal Comrat, Primăria mun. Comrat și de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco, instanța de apel a respins apelurile și a menținut hotărârea primei instanțe.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse de recurenți, conchide că soluția a fost dată de către instanța de apel fără elucidarea pe deplin a circumstanțele cauzei și fără determinarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate.

Astfel, după cum se constată în speță, prin încheierea protocolară din 17 martie 2017 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, au fost atrași în calitate de copârâți arhitectul-șef mun. Comrat Răileanu Maxim și secretarul Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat din Republica Moldova cu privire la anularea deciziilor Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr. 9/33 din 5 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.”, anularea certificatului de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016 și a autorizației de construire nr. 84 din 01 august 2016, emise pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, *de către o autoritate publică*, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Totodată, este de notat că deși prevederile art. 20 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), stipulează că cererea de chemare în judecată poate fi formulată și împotriva funcționarului public al autorității publice pârâte care a elaborat actul administrativ contestat sau care a refuzat să soluționeze cererea în cazul în care se solicită despăgubiri, instanța de recurs conchide că aceste dispoziții nu sunt aplicabile situației din speță.

Drept urmare, instanța de recurs remarcă că la judecarea cauzei de contencios administrativ, instanța de apel avea obligația de a verifica calitatea părților în proces, întrucât raportul de drept procesual nu se poate lega valabil decât între titularii dreptului ce rezultă din obiectul material litigios dedus judecării.

Sub un alte aspect, instanța de recurs relevă prevederile art. 205 alin. (2) Cod administrativ, potrivit cărora dacă un terț participă la raportul juridic litigios în așa fel încât hotărârea instanței de judecată ar interveni direct în drepturile lui, atunci această persoană terță trebuie atrasă în proces. Această prevedere se aplică, în special, când:

a) o persoană contestă actul administrativ individual favorabil eliberat unui terț sau cere constatarea nulității acestuia;

b) o persoană contestă un act administrativ individual defavorabil emis la cererea unui terț sau cere constatarea nulității acestuia;

c) o persoană înaintează acțiune în contencios administrativ pentru obligarea unei autorități publice să emită un act administrativ individual defavorabil pentru un terț;

d) o persoană înaintează acțiune în contencios administrativ pentru obligarea unei autorități publice să emită un act administrativ individual favorabil pentru ea și favorizarea poate fi acordată numai o singură dată sau doar pentru un număr limitat de persoane.

Iar, în corespundere cu art. 205 alin. (5) Cod administrativ, orice terț atras în proces poate înainta atât cereri procesuale, cât și cereri de alăturare la cererea reclamantului sau pârâtului cu privire la fondul cauzei. *Terțul atras în proces poate depune o cerere proprie cu privire la fondul cauzei doar în cazurile prevăzute la alin. (2).*

Prin prisma cadrului legislativ enunțat, instanța de recurs stabilește că la judecarea apelurilor depuse de Consiliul municipal Comrat, Primăria mun. Comrat și de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco, instanța de apel nu a supus examinării dacă persoana terță, Ana Tatar, întrunește exigențele alin. (2) din art. 205 Cod administrativ, pentru a depune o cerere de chemare în judecată proprie, în ordinea contencios administrativ cu privire la anularea deciziilor Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr. 9/33 din 05 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.”, anularea certificatului de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016 și a autorizației de construire nr. 84 din 01 august 2016, emise pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

Or, omiterea aspectelor menționate de către instanța de apel, direct indică la examinarea superficială a cauzei, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, aplicabile cazului.

În același timp, se vor menționa și prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit cărora instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Conform art. 207 alin. (2) lit. d) Cod administrativ, acțiunea în contencios

administrativ se declară inadmisibilă în special când acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209.

Iar potrivit art. 209 alin. (1) Cod administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: 1) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art. 165 alin.(1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător.

În acest context, instanța de recurs atestă că verificând argumentul invocat în cererea de apel de către avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco cu privire la tardivitatea cererii de chemare în judecată a Anei Tatar, instanța de apel într-un mod neînțeles a reținut că depunerea petiției de către Ana Tatar în adresa Oficiului teritorial Comrat al Cancelariei de Stat, la data de 18 octombrie 2016, prin care a solicitat efectuarea controlului de legalitate a actelor administrative contestate, nu confirmă și faptul că Ana Tatar a avut la dispoziție aceste acte administrative.

Și asta deoarece, concluzionând că acțiunea în contencios administrativ înaintată la data de 01 octombrie 2020 de către Ana Tatar cu privire la anularea deciziilor Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.” și nr. 9/33 din 05 iulie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.”, anularea certificatului de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016 și a autorizației de construire nr. 84 din 01 august 2016, emise pe numele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco, a fost depusă în interiorul termenului de prescripție de adresare în instanța de judecată, instanța de apel a trecut cu vederea că din conținutul aceleiași petiții depusă de Ana Tatar către Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat, se oglindește cu certitudine că Ana Tatar cunoștea despre decizia Consiliului municipal Comrat nr. 6/48 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la cererea lui Gheorghieva P.A. și Pometco M.P.”, prin care a fost permisă proiectarea și reconstruirea magazinului din XXXXX pe terenul arendat, certificatul de urbanism nr. 72 din 13 iunie 2016 și autorizația de construire nr. 84 din 1 august 2016, *încă la data de 18 octombrie 2016* (f. d. 12 vol. I).

De altfel, în speță, important este de subliniat și faptul că Ana Tatar având calitatea de intervenient accesoriu, în cauza de contencios administrativ înaintată de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat din Republica Moldova, cu aceleași cerințe identice ca și în acțiunea depusă de ea, se evidențiază în plus faptul că aceasta avea cunoștința despre actele administrative contestate inclusiv și la momentul depunerii acțiunii de către Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat, *la 14 decembrie 2016*, împrejurare care la fel, a fost lăsată fără examinare de către instanța de apel.

Pe cale de consecință, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că instanța ierarhic inferioară urma să cerceteze cu minuțiozitate dacă de către Ana Tatar a fost sau nu respectat termenul de adresare în instanța de judecată.

Or, admiterea și examinarea în fond a unei acțiuni depuse cu omiterea termenului de prescripție este contrară dispozițiilor art. 6 § 1 CEDO (cauza Snegur v. Republica Moldova nr. 22775/07), în care Curtea a relevat că respectarea termenelor de prescripție constituie una din întrebările esențiale care trebuie soluționată de către judecătorii naționali și că această chestiune are o importanță decisivă pentru soluționarea cauzei (a se compara cu Ruiz Torija v. Spania, 9 decembrie 1994, § 30, seria A nr. 303-A).

Subsidiar la acest segment, Colegiul notează că exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât cu respectarea anumitor exigențe legale, între care și stabilirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă. Dispozițiile legale criticate sunt în concordanță și cu jurisprudența CtEDO referitoare la dreptul de acces la justiție.

De asemenea, CtEDO a statuat în cauza Golder împotriva Regatului Unit, că dreptul de acces la justiție nu este un drept absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, în anumite situații, supus unor restricții legitime, cum ar fi termenele legale pentru prescripție, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului (*Stubbings și alții împotriva Regatului Unit, 22 octombrie 1996, pct. 51 - 52, Culegere 1996 IV*).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorilor instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile depuse de Consiliul municipal Comrat și Primăria mun. Comrat și de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco, de a casa decizia din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Comrat, în alt complet de judecată.

Ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea cauzei în ordine de apel, să fie remediate neajunsurile procedurii inițiale (a se vedea cauzele Baka vs Ungaria (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 123 – 125).

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admit recursurile depuse de Consiliul municipal Comrat și Primăria mun. Comrat și de avocatul Nicolai Jecov, în interesele Parascoviei Gheorghiev și Mariei Pometco.

Se casează integral decizia din 01 martie 2022 a Curții de Apel Comrat, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiului

teritorial Comrat al Cancelariei de Stat din Republica Moldova împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Răileanu Maxim, secretarului Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar, Maria Pometco, Prascovia Gheorghiev, cu privire la anularea actelor administrative și cererea de chemare în judecată depusă de persoana terță Ana Tatar împotriva Consiliului municipal Comrat, Primarului mun. Comrat, arhitectului-șef mun. Comrat Răileanu Maxim, secretarului Consiliului municipal Comrat Sirencu Ana, persoane terțe Ana Tatar, Dmitri Tatar, Maria Pometco, Prascovia Gheorghiev, cu privire la anularea actelor administrative, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Comrat, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Aliona Miron